

Národní pedagogický institut ČR
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
46. ročník, 2019/2020

Okresní kolo – zadání – II. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body		
	gramatika	sloh	celkem

Jméno a příjmení: .....

1. V následujícím novinovém titulku podtrhněte slovo, které může způsobovat jeho dvojznačnost. Oba jeho možné významy vysvětlete.

Firmy o přeškolené zaměstnance nestojí

2. Přečtěte si následující úryvek z novinového rozhovoru:

Krom toho, že je to hrozná snobárna, tak nenávidím společenské šaty a vůbec neumím společenské tance. Přitom moje matka tancovala tance závodně, dokonce byla v sedmnácti mistryně Slovenska. Mě od toho ale odrazovala, prý bych určitě neměla dobrého partnera. Tento argument úplně nechápu a asi se jí na to dneska zeptám. Stejně si moc nepamatuju, že by na našem programátorském gymnáziu existovalo něco jako taneční. A taky na akcích vždycky nejradši stojím v koutě a pozoruju lidi, to je to, co mě nejvíc zajímá, jsem takový pozorovatel.

a) Vypište ze zadaného textu po jednom příkladu jazykových prostředků příznačných pro běžnou mluvenou řeč:

Výpustka (elipsa):

.....

Nadbytečné (redundantní) vyjádření:

.....

b) Zadaný text obsahuje jazykové prostředky, které význam dílčích sdělení zesilují, zeslabují nebo jej činí méně určitým. Uveďte po dvou příkladech, a to tak, že vypíšete příslušný prostředek a slovo či slova, jejichž význam je daným prostředkem zasažen:

Zesílení významu:

.....

.....

Zeslabení významu:

.....

.....

Zneurčitění významu:

.....

.....

c) Slova *snobárna*, *cukrárna*, *lékárna*, *lumpárna*, *hvězdárna*, *šaškárna* a *železárna* obsahují slovotvornou příponou *-árn(a)*. Rozdělte těchto sedm slov do dvou skupin podle toho, co označují. Každou skupinu významově charakterizujte.

3. Doplňte správné tvary slova *týž/tentýž*. Je-li možno na jedno místo uvést více různých tvarů, uveďte jen jeden z nich.

_____ pohádka

Byl jednou jeden král a jmenoval se _____. Jejednokolikátý. V jeho království se dělo pořád _____: žili tam stále _____ lidé, dělali _____ věci, jedli _____ jídla a zapíjeli je _____ nápoji, báli se _____ strašidel a pro radu si chodili k _____ čarodějnicí. Každý den začínali _____ snídání a končili _____ povídáním u večere. Celý tamější život se točil neustále v _____ kruhu a zdánlivě mu vůbec nic nechybělo. A přesto stále přibývalo nespokojenců, kteří pošilhávali po okolních královstvích a záviděli jim _____ věc: to, co tam označovali nezvyklými slovy *změna* nebo *pokrok*.

4. Byla vydána kniha s názvem *Tradinář*, pojednávající o různých rodinných tradicích a rituálech. Záměrem autorů či autorek tedy při pojmenovávání knihy patrně bylo vytvořit slovo s významem *kniha obsahující různé tradice*.

a) Napište dvě slova, která mohla sloužit jako vzor při tvoření názvu knihy.

b) Uveďte, proč slovo *tradinář* není utvořeno v souladu s běžnými zásadami české slovosotvorby.

c) Napište slovo, které by bylo vhodně utvořeno od slova *tradice* příponou *-ář* a mohlo by mít zamýšlený (předpokládaný) význam.

d) Napište dvě slova, která by mohla mít zamýšlený (předpokládaný) význam a byla by vhodně utvořena od slova *tradice* jinými příponami.

5. a) Ustálené slovní spojení *sem tam* použijte ve dvou různých větách nebo souvětích tak, aby mělo pokaždé platnost příslovečného určení jiného druhu. Druh příslovečného určení v obou případech uveďte.

.....

Spojení *sem tam* je příslovečné určení .....

.....

Spojení *sem tam* je příslovečné určení .....

b) Najděte jedno další dvouslovné ustálené slovní spojení skládající se ze dvou příslovcí, která jinak mohou být užitá i samostatně, použijte ho ve větě nebo souvětí a uveďte, kterým větným členem zde je.

Ustálené spojení:.....

Užití ve větě/souvětí: .....

Druh větného členu:.....

c) Najděte ještě jedno dvouslovné ustálené slovní spojení skládající se ze dvou slov, a to takových, aby alespoň jedno z těchto slov samostatně mimo uvedené spojení neexistovalo.

.....